

STRES KERJA DI KALANGAN GURU ALIRAN TEKNIK DI SEKOLAH MENENGAH TEKNIK DI NEGERI JOHOR, MELAKA DAN NEGERI SEMBILAN

Azizi Haji Yahaya
Tee Sook Kim
Fakulti Pendidikan,
Universiti Teknologi Malaysia.
Sharifudin Ismail
Fakulti Pengurusan dan Pembangunan
UITM Segamat Johor

ABSTRAK: Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti tahap dan punca utama stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik di negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan. Seramai 92 orang guru aliran teknik dari sembilan buah sekolah menengah teknik di tiga buah negeri tersebut telah dipilih secara rawak (kluster atas kluster) untuk menjadi responden kajian ini. Faktor stres kerja yang dikaji termasuklah faktor salah laku pelajar, beban tugas, kekangan masa dan sumber, penghargaan dan perhubungan interpersonal. Instrumen kajian yang digunakan ialah *Teacher Stress Inventory* yang dibentuk oleh Boyle, Borg, Falzon dan Baglioni (1995) yang telah diubahsuai oleh Mokhtar (1998), Mazlan (2002) dan juga penyelidik sendiri. Darjah kebolehpercayaan bagi instrumen yang digunakan dalam kajian ini adalah 0.982. Dapatan kajian menunjukkan bahawa tahap stres kerja di kalangan responden berada pada tahap yang sederhana. Faktor salah laku pelajar telah dikenal pasti sebagai faktor utama stres kerja di kalangan responden. Ini diikuti oleh faktor beban tugas, faktor kekangan masa dan sumber, faktor penghargaan dan faktor perhubungan interpersonal. Kelima-lima faktor ini telah menyebabkan stres kerja yang sederhana kepada guru aliran teknik yang terlibat. Hasil kajian juga menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan stres kerja yang signifikan di kalangan responden mengikut jantina, status perkahwinan dan kelulusan akademik tertinggi. Di samping itu, stres kerja responden juga dibuktikan tidak berhubung secara signifikan dengan umur, pengalaman mengajar dan pendapatan gaji sebulan mereka.

Katakunci: aliran teknik, guru, stres

PENGENALAN

Pada tahun 2001, Kementerian Pelajaran Malaysia telah memperkenalkan Pembangunan Pendidikan 2001-2010. Antara matlamat utama rancangan ini adalah memperkembangkan potensi individu secara menyeluruh bagi melahirkan insan yang seimbang dari segi jasmani, emosi, rohani dan intelek selaras dengan Falsafah Pendidikan Kebangsaan; meningkatkan kreativiti dan inovasi di kalangan pelajar; meningkatkan budaya ilmu; membudayakan sains dan teknologi; membudayakan pembelajaran sepanjang hayat; menyediakan sistem pendidikan yang lebih cekap, berkesan dan bertaraf dunia; menjadikan Malaysia sebagai pusat kecemerlangan pendidikan serta meningkatkan martabat pendidikan Malaysia pada peringkat antarabangsa (Pembangunan Pendidikan 2001-2010, 2001). Dalam

merealisasikan matlamat yang disarankan ini, negara telah menaruh harapan yang tinggi terhadap golongan guru di negara ini. Mereka dilihat sebagai pencorak, arkitek dan penyelamat masa depan anak bangsa yang akan memikul tanggungjawab untuk mendidik anak bangsa kita. Namun, kita harus sedar bahawa tugas mendidik bukanlah satu kerja yang mudah seperti tanggapan orang ramai. Claxton (1989) turut menyatakan bahawa mengajar merupakan satu pekerjaan yang sentiasa menuntut dan berubah. Dalam konteks ini, Datuk Seri Najib Tun Razak selaku Timbalan Perdana Menteri Malaysia telah mengatakan bahawa tugas guru bukan sekadar mendidik pelajar supaya cemerlang dalam peperiksaan tetapi berpengetahuan luas dalam pelbagai bidang ilmu (Utusan Malaysia, 7 Ogos 2005).

Bekas Naib Canselor Universiti Teknologi Malaysia, Tan Sri Ainuddin Wahid pernah mengatakan bahawa tugas guru adalah berat, di mana setiap guru mempunyai peranan yang penting dalam pembentukan sikap dan keperibadian generasi yang akan datang selain daripada menyampaikan ilmu pengetahuan dan guru adalah contoh sepanjang masa kepada murid-muridnya (Yaacob, 1985). Tugas guru dalam konteks ini bukan terikat kepada mengajar, mendidik dan membimbing sahaja (Faridah Karim dan Zubaidah Aman, 1998). Malah guru telah dituntut untuk mempersiapkan diri dengan pelbagai kualiti, ilmu dan kemahiran agar dapat menjadi contoh kehidupan *ascetic* yang harus bertingkah laku ideal, menjadi teladan kepada pelajar, tidak membuat kesilapan dan juga dapat menghasilkan satu bentuk pengajaran yang berkesan (Peter Songan dan Narawi, 2002). Stereotaip dan permintaan yang tinggi terhadap guru seperti yang terdapat pada sekarang ini yang menganggap guru sebagai kaum intelek yang harus mementingkan ilmu pengetahuan dan peraturan yang bersih dari melakukan kesilapan adalah punca ketegangan.

Datuk Seri Hishammuddin Tun Hussein selaku Menteri Pelajaran Malaysia telah mendedahkan bahawa guru-guru di Selangor, Johor, Melaka dan Kuala Lumpur telah dikategorikan sebagai "guru terbeban" memandangkan mereka terpaksa mengambil masa 74 jam seminggu untuk menjalankan tugas termasuk 50.4 jam atau 68 peratus berkaitan kurikulum (Utusan Malaysia, 7 Julai 2005). Beliau juga berkata bahawa guru-guru secara purata dibebankan dengan tugas mengisi 108 jenis borang yang tidak berkaitan dengan tugas dan mengambil masa 38 hari setahun untuk menghadiri kursus dan latihan. Di samping itu, Presiden Kesatuan Perkhidmatan Perguruan Kebangsaan (NUTP), Ismail Nihat turut mendakwa tahap stres di kalangan guru di negara ini semakin meningkat dan membimbangkan ekoran beban tugas yang meningkat (Abdul Muin Sapidin, 2005). Menurut beliau, guru-guru kini terpaksa berhadapan dengan perubahan demi perubahan dalam bidang pendidikan sehingga wujudnya beban yang keterlaluan. Tambahan beliau, terdapat tiga faktor yang menyebabkan stres di kalangan guru, iaitu harapan ibu bapa yang terlalu tinggi kerana sering mahukan pencapaian pelajar yang terbaik, masalah disiplin pelajar yang semakin sukar dikawal dan pelajar-pelajar yang semakin cerdik berbanding guru (Abdul Muin Sapidin, 18 Ogos 2005).

Menurut Faridah Karim dan Zubaidah Aman (1998), mengajar itu sendiri disifatkan sebagai pekerjaan yang sering terdedah kepada tahap tekanan yang tinggi. Gold dan Roth (1993) telah menyatakan bahawa salah satu punca stres bagi guru adalah perubahan. Baru-baru ini, profesion perguruan khususnya bahagian teknik dan vokasional telah menerima satu lagi kejutan hebat apabila kerajaan memutuskan untuk melaksanakan dasar pengajaran dan pembelajaran subjek Pendidikan Teknik dan Vokasional (PTV) di dalam Bahasa Inggeris menjelang tahun 2006. Sehubungan itu, guru aliran teknik dan vokasional telah dituntut untuk mempersiapkan diri bagi melaksanakan pengajaran dalam Bahasa Inggeris mulai tahun 2006. Para guru aliran teknik dan vokasional dikehendaki menghadiri berbagai kursus, seminar dan bengkel sepanjang minggu atau pada hujung minggu sambil dikehendaki untuk

melakukan penyesuaian terhadap kaedah pengajaran yang baru. Ini secara langsung akan menambah beban kerja mereka dan sekaligus meningkatkan stres mereka. Apatah lagi bagi mereka yang belum bersedia untuk menghadapi perubahan yang drastik ini.

Memandangkan isu stres kerja semakin mengancam tahap profesionalisme guru-guru negara sementara kajian yang berkaitan masih tidak mencukupi terutamanya terhadap guru aliran teknik dan vokasional, maka kajian ini telah dijalankan bagi menyelidik tahap stres yang dialami oleh guru-guru aliran teknik di sekolah menengah teknik di tiga buah negeri, iaitu Johor, Melaka dan Negeri Sembilan. Di samping itu, kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti punca utama stres kerja di kalangan guru aliran teknik di mana faktor-faktor yang dikaji termasuklah faktor salah laku pelajar, beban tugas, kekangan masa dan sumber, penghargaan dan perhubungan interpersonal.

POPULASI DAN SAMPEL

Populasi kajian ini terdiri daripada semua guru aliran teknik di sekolah menengah teknik di negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan. Dalam tempoh kajian ini dijalankan, bilangan sekolah menengah teknik di ketiga-tiga buah negeri tersebut ialah 19 buah. Dalam kajian ini, penyelidik telah menggunakan kaedah persampelan pelbagai peringkat (kluster atas kluster) untuk mendapatkan sampel daripada populasi. Maka, penyelidik telah memilih sebanyak tiga buah sekolah bagi setiap negeri secara rawak dan bilangan guru bagi sembilan sekolah yang terlibat ialah 120 orang. Penentuan jumlah sampel kemudian dilakukan berdasarkan kaedah Jadual Krejcie dan Morgan (1970). Seramai 92 orang guru aliran teknik telah dipilih secara rawak sebagai responden kajian ini.

INSTRUMEN KAJIAN

Kajian ini dijalankan dengan menggunakan kaedah soal selidik berdasarkan instrumen *Teacher Stress Inventory* yang dibentuk oleh Boyle *et al.* (1995) dan ia telah diubahsuai oleh Mokhtar (1998) dan Mazlan (2002) untuk digunakan dalam konteks guru-guru di Malaysia. Kebolehpercayaan *Alpha Cronbach* ialah 0.93 dengan paras keertian kajian ditetapkan pada $\alpha = 0.05$. Penyelidik telah melakukan pengubahsuaian terhadap soal selidik tersebut supaya dapat digunakan di dalam konteks guru-guru aliran teknik di sekolah menengah teknik.

Borang soal selidik kajian ini dibahagikan kepada dua bahagian. Bahagian A bertujuan untuk mendapat maklumat latar belakang responden (jantina, umur, bangsa, status perkahwinan, jurusan, kelulusan akademik tertinggi, pengalaman mengajar dan pendapatan gaji sebulan. Bahagian B adalah untuk mengenal pasti punca dan tahap stres yang dihadapi oleh responden. Dalam bahagian ini, sebanyak 48 item telah dibina bagi menyelidik lima faktor stres kerja guru, iaitu faktor salah laku pelajar, beban tugas, kekangan masa dan sumber, perhubungan interpersonal dan penghargaan. Skala Likert Lima Markat telah digunakan untuk menentukan tahap persetujuan responden terhadap faktor penyebab stres kerja, iaitu

Jadual 1 : Skala Likert Lima Markat

Tahap Tekanan	Skor
---------------	------

Tiada Tekanan	1
Tekanan Rendah	2
Tekanan Sederhana	3
Tekanan Tinggi	4
Tekanan Sangat Tinggi	5

KAJIAN RINTIS

Tujuan utama kajian rintis adalah untuk menguji kebolehpercayaan setiap item dalam soal selidik dan menentukan darjah ketekalan dan ketepatan instrumen pengukuran. Instrumen yang mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi akan memberi keputusan yang tekal atau hampir sama setiap kali ia digunakan dalam situasi yang setara. Melalui kajian rintis, kesesuaian keseluruhan penggunaan instrumen seperti penggunaan istilah dan struktur ayat dapat ditentukan.

Sebelum kajian rintis dijalankan, soal selidik yang digunakan telah disemak dan disahkan oleh Dr. Tan Soo Yin yang merupakan bekas pensyarah di Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia. Kajian rintis kemudian dijalankan di kalangan 20 orang guru aliran teknik di Sekolah Menengah Teknik Tanjung Puteri, Johor Bahru dan nilai kebolehpercayaan bagi instrumen kajian ini ialah 0.982 (>0.80 yang disarankan oleh Mohamad Najib, 1999). Maka, instrumen soal selidik ini boleh diterima dan digunakan dalam kajian sebenar nanti memandangkan ia mempunyai keesahan dan kebolehpercayaan yang mencukupi.

DAPATAN KAJIAN

Data yang diperolehi telah dianalisis secara sistematik dengan menggunakan pengaturcaraan SPSS versi 12.0 (*Statistical Packages for Social Science*). Analisis tahap stres kerja bagi setiap faktor stres kerja guru dilakukan berdasarkan jadual yang berikut:

Jadual 2: Pengkelasan Tahap Stres Kerja Berdasarkan Skor Min

Jumlah Skor Item	Aras Stres Kerja
1.00 hingga 2.33	Rendah
2.34 hingga 3.66	Sederhana
3.67 hingga 5.00	Tinggi

(Sumber: Jawatankuasa Penyelidikan Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia 2001/2002 dalam Azizi *et al.*, 2003)

a. Hasil Kajian Faktor Salah Laku Pelajar Merupakan Punca Utama Stres Kerja Responden

Analisis data telah menunjukkan bahawa nilai min keseluruhan bagi faktor beban tugas ialah 3.43 dan sisihan piawai ialah 0.96. Dengan merujuk kepada Jadual 2 didapati bahawa stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana bagi

faktor beban tugas. Faktor ini merupakan punca utama stres kerja responden. Sikap pelajar yang tidak mengikut arahan guru telah dikenal pasti sebagai salah laku pelajar yang paling banyak menimbulkan stres kerja guru. Manakala sikap pelajar yang kurang memberi tumpuan semasa pengajaran dilaksanakan merupakan salah laku pelajar yang paling kurang menyumbang kepada stres kerja responden.

Jadual 3: Tahap Stres Kerja Taburan Responden Mengikut Frekuensi dan Peratus bagi Faktor Salah Laku Pelajar

Tahap	Frekuensi	Peratus
Rendah	16	17.4
Sederhana	38	41.3
Tinggi	38	41.3
Jumlah	92	100.0

Jadual 3 menunjukkan tahap stres kerja taburan responden mengikut frekuensi dan peratus bagi faktor salah laku pelajar. Terdapat 41.3 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap tinggi, 41.3 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap sederhana dan 17.4 peratus responden menghadapi stres kerja pada peringkat rendah.

b. Hasil Kajian Faktor Beban Tugas Merupakan Punca Utama Stres Kerja Responden

Analisis data telah menunjukkan bahawa nilai min keseluruhan bagi faktor beban tugas ialah 3.00 dan sisihan piawai ialah 0.75. Berdasarkan Jadual 2 didapati bahawa stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana bagi faktor beban tugas. Faktor ini bukan punca utama stres kerja responden. Ia merupakan punca stres kerja yang kedua bagi responden kajian. Pernyataan "dipertanggungjawabkan atas kegagalan pelajar dalam peperiksaan" merupakan kategori beban tugas yang paling banyak menimbulkan stres kerja guru. Beban tugas yang paling kurang mengakibatkan stres kerja di kalangan responden adalah penyertaan dalam kursus, seminar atau bengkel untuk meningkatkan kemahiran dan pengetahuan responden.

Jadual 4: Tahap Stres Kerja Taburan Responden Mengikut Frekuensi dan Peratus bagi Faktor Beban Tugas

Tahap	Frekuensi	Peratus
Rendah	22	23.9
Sederhana	54	58.7
Tinggi	16	17.4
Jumlah	92	100.0

Jadual 4 menunjukkan tahap stres kerja taburan responden mengikut frekuensi dan peratus bagi faktor beban tugas. Majoriti responden (58.7 peratus) mengalami stres kerja yang sederhana, diikuti oleh 23.9 peratus responden yang mengalami stres yang rendah dan 17.4 peratus menghadapi stres kerja pada tahap tinggi.

c. Hasil Kajian Faktor Kekangan Masa dan Sumber Merupakan Punca Utama Stres Kerja Responden

Dapatan kajian menunjukkan bahawa nilai min keseluruhan bagi faktor kekangan masa dan sumber ialah 2.97 dan sisihan piawai ialah 0.74. Dengan merujuk kepada Jadual 2 didapati bahawa stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana bagi faktor kekangan masa dan sumber. Faktor ini bukan punca utama stres kerja responden. Ia merupakan faktor ketiga yang menyebabkan stres kerja responden. "Mengajar kelas yang mempunyai bilangan pelajar yang terlalu ramai" merupakan faktor kekangan masa dan sumber yang paling ketara dalam menyumbang stres kerja responden. Manakala keadaan bilik guru yang tidak selesa merupakan kekangan masa dan sumber yang paling kurang menyumbang kepada stres kerja responden.

Jadual 4: Tahap Stres Kerja Taburan Responden Mengikut Frekuensi dan Peratus bagi Faktor Kekangan Masa dan Sumber

Tahap	Frekuensi	Peratus
Rendah	22	23.9
Sederhana	54	58.7
Tinggi	16	17.4
Jumlah	92	100.0

Jadual 4 menunjukkan tahap stres kerja taburan responden mengikut frekuensi dan peratus bagi faktor salah laku pelajar. Terdapat 17.4 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap tinggi, 58.7 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap sederhana dan 23.9 peratus responden menghadapi stres kerja pada peringkat rendah.

d. Hasil Kajian Faktor Perhubungan Interpersonal Merupakan Punca Utama Stres Kerja Responden

Analisis data juga membuktikan bahawa nilai min keseluruhan bagi faktor perhubungan interpersonal ialah 2.85 dan sisihan piawai ialah 0.81. Berdasarkan Jadual 2, dapatlah dirumuskan bahawa stres kerja di kalangan responden yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana bagi faktor perhubungan interpersonal. Faktor ini bukan punca utama stres kerja responden. Ia merupakan punca stres kerja yang kelima bagi responden kajian. Penerimaan arahan yang kurang jelas daripada pihak pentadbir merupakan faktor perhubungan interpersonal yang paling ketara dalam menimbulkan stres kerja guru. Faktor perhubungan interpersonal yang paling kurang mengakibatkan stres kerja di kalangan responden adalah persaingan dengan guru lain untuk memperolehi kenaikan pangkat, gaji atau penghargaan daripada pihak pentadbir.

Jadual 5: Tahap Stres Kerja Taburan Responden Mengikut Frekuensi dan Peratus bagi Faktor Perhubungan Interpersonal

Tahap	Frekuensi	Peratus
Rendah	27	29.3
Sederhana	45	48.9
Tinggi	20	21.7
Jumlah	92	100.0

Jadual 4 menunjukkan tahap stres kerja taburan responden mengikut frekuensi dan peratus bagi faktor perhubungan interpersonal. Hampir separuh responden (48.9 peratus) menghadapi stres kerja pada tahap sederhana. Manakala 29.3 peratus dan 21.7 peratus responden lagi masing-masing mengalami stres kerja yang rendah dan tinggi.

e. Hasil Kajian Faktor Penghargaan Merupakan Punca Utama Stres Kerja Responden

Dapatan kajian menunjukkan bahawa nilai min keseluruhan bagi faktor penghargaan ialah 2.90 dan sisihan piawai ialah 0.87. Dengan merujuk kepada Jadual 2 didapati bahawa stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana bagi faktor penghargaan. Faktor ini bukan punca utama stres kerja responden. Ia merupakan faktor keempat yang mengakibatkan stres kerja responden. Pernyataan “kerja anda kurang dihargai oleh pentadbir” merupakan faktor penghargaan yang paling ketara dalam menyumbang stres kerja responden. Manakala struktur kerjaya guru yang kurang menarik merupakan faktor penghargaan yang paling kurang menyumbang kepada stres kerja responden.

Jadual 6: Tahap Stres Kerja Taburan Responden Mengikut Frekuensi dan Peratus bagi Faktor Penghargaan

Tahap	Frekuensi	Peratus
Rendah	25	27.2
Sederhana	44	47.8
Tinggi	23	25.0
Jumlah	92	100.0

Jadual 6 mempamerkan tahap stres kerja taburan responden mengikut frekuensi dan peratus bagi faktor penghargaan. Terdapat 47.8 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap sederhana, 27.2 peratus responden mengalami stres kerja pada tahap rendah dan 25.0 peratus responden menghadapi stres kerja pada peringkat tinggi.

f. Hasil Kajian Tahap Stres Kerja Responden

Jadual 7 : Tahap Stres Kerja Mengikut Min dan Sisihan Piawai bagi Setiap Faktor Stres Kerja

Bil	Faktor Stres Kerja	Min	Sisihan Piawai	Tahap
1	Salah Laku Pelajar	3.43	0.96	Sederhana
2	Beban Tugas	3.00	0.75	Sederhana
3	Kekangan Masa dan Sumber	2.97	0.74	Sederhana
4	Perhubungan Interpersonal	2.85	0.81	Sederhana
5	Perhargaan	2.90	0.87	Sederhana
	Keseluruhan	3.02	0.72	Sederhana

Jadual 7 menunjukkan tahap stres kerja di kalangan responden mengikut min dan sisihan piawai bagi setiap faktor stres kerja. Berdasarkan jadual di atas didapati bahawa faktor salah laku pelajar muncul sebagai punca utama yang menyebabkan stres kerja di kalangan responden kajian ini. Ini diikuti oleh faktor beban tugas, faktor kekangan masa dan sumber, faktor penghargaan dan faktor perhubungan interpersonal. Stres kerja responden bagi kelima-lima faktor ini berada pada tahap sederhana.

Secara keseluruhannya dapatan telah menunjukkan stres kerja di kalangan guru aliran teknik yang terlibat berada pada tahap sederhana dengan nilai min keseluruhan 3.02 dan sisihan piawai 0.72.

g. Hasil Kajian Perbezaan Stres Kerja di Kalangan Responden Mengikut Faktor-faktor Demografi Seperti Jantina, Status Perkahwinan dan Kelulusan Akademik Tertinggi

Hipotesis 1 : Tidak Terdapat Perbezaan Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan Mengikut Jantina

Jadual 8 : Min Dan Nilai Signifikan Bagi Perbezaan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden Mengikut Jantina

(n = 92)

Jantina	N	Min	Sisihan Piawai	df	t	Signifikan
Lelaki	54	3.02	0.79	90	-0.05	0.43
Perempuan	38	3.02	0.62	88.8	-0.05	

* Signifikan pada Aras Keertian = 0.05 (2-tailed)

Berdasarkan Jadual 8 didapati bahawa nilai $p = 0.43$, iaitu lebih besar daripada nilai $\alpha = 0.05$, maka Hipotesis 1 diterima. Ini bermaksud tidak terdapat perbezaan min secara signifikan antara stres kerja responden lelaki dan responden perempuan.

Hipotesis 2 : Tidak Terdapat Perbezaan Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan Mengikut Status Perkahwinan

Jadual 9 : Min Dan Nilai Signifikan Bagi Perbezaan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden Mengikut Status Perkahwinan

(n = 92)

	df	Min	F	Signifikan
Antara Kumpulan	2	0.099	0.187	0.83
Dalam Kumpulan	89	0.528		

* Signifikan pada Aras Keertian 0.05

Berdasarkan Jadual 9 didapati nilai signifikan ialah 0.83, iaitu lebih besar daripada nilai $\alpha = 0.05$, maka Hipotesis 2 diterima. Ini bermaksud tidak terdapat perbezaan stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik di negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan dari segi status perkahwinan. Nilai min bagi antara kumpulan ialah 0.099 manakala nilai min bagi dalam kumpulan ialah 0.528.

Hipotesis 3 : Tidak Terdapat Perbezaan Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan Mengikut Kelulusan Akademik Tertinggi

Jadual 10 : Min Dan Nilai Signifikan Bagi Perbezaan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden Mengikut Kelulusan Akademik Tertinggi

(n = 92)

	df	Min	F	Signifikan
Antara Kumpulan	2	0.353	0.676	0.511
Dalam Kumpulan	89	0.522		

* Signifikan pada Aras Keertian 0.05

Berdasarkan Jadual 10 didapati nilai signifikan ialah 0.511, iaitu lebih besar daripada nilai $\alpha = 0.05$, maka Hipotesis 3 diterima. Ini bermaksud tidak terdapat perbezaan stres kerja di kalangan guru aliran teknik di sekolah menengah teknik di negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan dari segi kelulusan akademik tertinggi. Nilai min bagi antara kumpulan ialah 0.353 manakala nilai min bagi dalam kumpulan ialah 0.522.

h. Hasil Kajian Hubungan Yang Signifikan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden dengan Faktor-faktor Demografi Seperti Umur, Pengalaman Mengajar dan Pendapatan Gaji Sebulan

Hipotesis 4 : Tidak Terdapat Hubungan Yang Signifikan Antara Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan dengan Umur

Jadual 11 : Nilai Signifikan dan Korelasi Pearson Bagi Hubungan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden dengan Umur

		Stres Kerja	Umur
Umur	Korelasi Pearson	0.068	1
	Signifikan (2-tailed)	0.518	-
	N	92	92

* Signifikan pada Aras Keertian 0.05 (2-tailed)

Dari paparan hasil di atas kelihatan bahawa pekali korelasi bagi pasangan pembolehubah stres kerja dan umur adalah rendah, iaitu 0.068. Ianya juga membuktikan bahawa pembolehubah stres kerja dan umur mempunyai hubungan yang sangat lemah memandangkan nilai pekali korelasi menjauhi nilai 1 (nilai maksimum bagi sesuatu pekali korelasi). Nilai pekali korelasi yang positif menunjukkan bahawa perkaitan atau perhubungan yang wujud antara kedua-dua pembolehubah tersebut merupakan satu hubungan yang positif.

Hasil analisis juga jelas menunjukkan tidak terdapat hubungan yang signifikan antara stres kerja di kalangan responden dengan umur di mana nilai signifikannya ialah 0.518, iaitu lebih besar dari aras signifikan yang ditetapkan iaitu 0.05 pada ujian korelasi dua arah. Maka, Hipotesis 4 diterima.

Hipotesis 5 : Tidak Terdapat Hubungan Yang Signifikan Antara Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan dengan Pengalaman Mengajar

Jadual 12 : Nilai Signifikan dan Korelasi Pearson Bagi Hubungan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden dengan Pengalaman Mengajar

		Stres Kerja	Pengalaman Mengajar
Pengalaman Mengajar	Korelasi Pearson	0.060	1
	Signifikan (2-tailed)	0.567	-
	N	92	92

* Signifikan pada Aras Keertian 0.05 (2-tailed)

Berdasarkan Jadual 12 didapati bahawa pekali korelasi bagi pasangan pembolehubah stres kerja dan pengalaman mengajar adalah rendah, iaitu 0.060. Ianya juga membuktikan bahawa pembolehubah stres kerja dan pengalaman mengajar mempunyai hubungan yang sangat lemah memandangkan nilai pekali

korelasi menjauhi nilai 1 (nilai maksimum bagi sesuatu pekali korelasi). Nilai pekali korelasi yang positif menunjukkan bahawa perkaitan atau perhubungan yang wujud antara kedua-dua pembolehubah tersebut merupakan satu hubungan yang positif.

Hasil analisis juga jelas menunjukkan tidak terdapat hubungan yang signifikan antara stres kerja di kalangan responden dengan pengalaman mengajar di mana nilai signifikannya ialah 0.567, iaitu lebih besar dari aras signifikan yang ditetapkan iaitu 0.05 pada ujian korelasi dua arah. Maka, Hipotesis 5 diterima.

Hipotesis 6 : Tidak Terdapat Hubungan Yang Signifikan Antara Stres Kerja di Kalangan Guru Aliran Teknik di Sekolah Menengah Teknik di Negeri Johor, Melaka dan Negeri Sembilan dengan Pendapatan Gaji Sebulan

Jadual 13 : Nilai Signifikan dan Korelasi Pearson Bagi Hubungan Antara Stres Kerja di Kalangan Responden dengan Pendapatan Gaji Sebulan

		Stres Kerja	Pendapatan Gaji Sebulan
Pendapatan Gaji Sebulan	Korelasi Pearson	-0.088	1
	Signifikan (2-tailed)	0.405	-
	N	92	92

* Signifikan pada Aras Keertian 0.05 (2-tailed)

Dari paparan hasil di atas jelas kelihatan bahawa pekali korelasi bagi pasangan pembolehubah stres kerja dan pendapatan gaji sebulan adalah rendah, iaitu 0.088. Ianya juga membuktikan bahawa pembolehubah stres kerja dan pendapatan gaji sebulan mempunyai hubungan yang sangat lemah memandangkan nilai pekali korelasi menjauhi nilai 1 (nilai maksimum bagi sesuatu pekali korelasi). Nilai pekali korelasi yang negatif menunjukkan bahawa perkaitan atau perhubungan yang wujud antara kedua-dua pembolehubah tersebut merupakan satu hubungan yang negatif.

Hasil analisis juga jelas menunjukkan tidak terdapat hubungan yang signifikan antara stres kerja di kalangan responden dengan pengalaman mengajar di mana nilai signifikannya ialah 0.405, iaitu lebih besar dari aras signifikan yang ditetapkan iaitu 0.05 pada ujian korelasi dua arah. Maka, Hipotesis 6 diterima.

PERBINCANGAN

Hasil kajian ini menunjukkan bahawa tahap stres kerja guru aliran teknik yang terlibat adalah sederhana pada keseluruhannya. Dapatan kajian ini adalah selari dengan dapatan kajian yang diusahakan oleh Zakiah (2003) yang merumuskan bahawa tahap stres kerja bagi guru-guru Sekolah Rendah Zon Bandar, Kota Tinggi adalah sederhana, di mana 48 orang (61.5 peratus) responden mengalami tahap stres kerja yang sederhana, 20 orang (25.6 peratus) responden di tahap tinggi dan hanya 10 orang (12.9 peratus) responden mengalami stres kerja di tahap rendah. Dapatan kajian ini turut disokong oleh dapatan kajian yang dijalankan oleh Dussault (1997) yang mendapati bahawa stres kerja bagi 1158 orang guru di Kanada berada pada tahap sederhana. Selain itu, Ahmad (1998) dalam kajiannya terhadap 47 orang guru-guru kemahiran hidup di sekolah-sekolah menengah di daerah Pekan dan Rompin, Pahang juga mendapati bahawa tahap tekanan kerja responden adalah pada peringkat sederhana secara purata.

Faktor salah laku pelajar dikenal pasti sebagai punca utama stres kerja di kalangan responden. Masalah disiplin yang melibatkan pelajar semakin kompleks dan mencabar (Dunham, 1981). Para guru mungkin merasa kurang selamat dan tertekan apabila julat tingkah laku dan sikap pelajar di luar jangkaan, pengalaman dan latihan mereka (Dunham, 1992). Dalam situasi sebegini, mereka merasa keliru dan tidak pasti tentang tindakan yang betul untuk diambil bagi menangani masalah ini. Kebingungan ini boleh mendorong kepada peningkatan stres kerja di kalangan guru. Dapatan kajian ini selari dengan dapatan kajian yang telah dijalankan oleh Ramli (2003) terhadap 43 orang guru-guru bengkel bersiswazah dan bukan siswazah di sekolah-sekolah menengah di daerah Kuala Pilah, Negeri Sembilan yang menunjukkan bahawa faktor salah laku pelajar merupakan sebab yang paling tinggi mendatangkan tekanan kepada guru-guru bengkel yang terlibat.

Dapatan kajian ini turut disokong oleh dapatan kajian yang telah dijalankan oleh seorang ketua bahagian di Universiti Bristol pada tahun 1989 yang menyatakan bahawa salah laku pelajar yang berterusan dikenal pasti sebagai punca utama stres kerja bagi sesetengah rakan sejawatnya (Dunham, 1992). Kajian terdahulu oleh Mazlan (2002) terhadap 91 orang guru sekolah rendah di Zon Tenggara, Kulai, Johor juga mendapati bahawa faktor salah laku pelajar merupakan punca stres kerja guru yang utama selain daripada faktor perhubungan interpersonal. Di samping itu, Abdul Rahim (2002) yang telah menjalankan kajiannya terhadap 130 orang guru sekolah menengah dan sekolah rendah di daerah Kota Tinggi juga menegaskan bahawa faktor salah laku pelajar, beban kerja dan kekangan masa merupakan faktor yang mempunyai skor min tertinggi dalam menyebabkan stres kerja di kalangan guru. Selain itu, dalam kajian yang dijalankan oleh Pratt (1978), seramai 124 orang guru di Sheffield telah diminta untuk melengkapkan *Teacher-Event Stress Inventory* yang telah diedarkan. Hasil kajian menunjukkan punca-punca stres yang mempunyai nilai min tertinggi termasuklah pelajar yang gelisah, pelajar yang tidak mengikut arahan dan kehadiran pelajar yang bermasalah dalam kelas. Kesemua item ini berkaitan dengan salah laku pelajar.

KESIMPULAN

Secara keseluruhannya, stres kerja yang dialami oleh guru-guru aliran teknik yang terlibat dalam kajian ini berada pada tahap sederhana. Berdasarkan kajian yang telah dijalankan, faktor salah laku pelajar telah dikenal pasti sebagai faktor yang paling banyak menyumbang stres kerja di kalangan responden. Ini diikuti oleh faktor beban tugas sebagai faktor kedua dan faktor kekangan masa dan sumber sebagai faktor ketiga. Manakala faktor penghargaan dan faktor perhubungan interpersonal masing-masing dikenal pasti sebagai faktor keempat dan kelima. Kesemua faktor ini menyebabkan stres kerja yang sederhana di kalangan guru-guru aliran teknik.

Dapatan kajian ini juga menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan stres kerja di kalangan responden mengikut jantina, status perkahwinan dan kelulusan akademik tertinggi. Di samping itu, stres kerja responden juga dibuktikan tidak berhubung secara signifikan dengan umur, pengalaman mengajar dan pendapatan gaji sebulan mereka.

Stres kerja atau *burnout* yang dihadapi oleh guru-guru telah menjadi isu yang sering diselidik dalam berbagai penyelidikan pendidikan. Kajian-kajian ini dapat digunakan untuk membantu guru-guru mengatasi kebingungan yang dihadapi oleh mereka, menarik perhatian dan meningkatkan kefahaman masyarakat terhadap masalah yang dihadapi oleh guru-guru serta mengkaji punca-punca stres kerja bagi membentuk perancangan tindakan yang berkesan dalam mengatasi stres kerja guru. Maka, adalah

diharapkan lebih banyak kajian yang berkaitan dengan stres kerja guru dapat dijalankan terutamanya terhadap guru-guru aliran teknik dan vokasional yang berkhidmat di negara ini.

Menurut Farber (1991), kesan stres kerja guru dan *burnout* terhadap sistem pendidikan mudah digambarkan dan ternyata amat serius. Dalam konteks ini, beliau mengatakan bahawa guru-guru yang sedang berkhidmat akan mencari sumber kepuasan kerja yang alternatif dan sentiasa mencari perubahan dalam kerjaya mereka. Manakala pengambilan dan pengekalan guru-guru baru akan menjadi semakin sukar, walaupun gaji yang lebih lumayan ditawarkan. Walau bagaimanapun, impak stres kerja guru dan *burnout* yang paling kritikal adalah terhadap proses pengajaran dan pembelajaran yang melibatkan anak bangsa kita.

Oleh itu, isu stres kerja guru dan *burnout* seharusnya diberi perhatian yang serius oleh semua pihak. Masalah ini seharusnya ditangani sebelum ia merebak dan menjadi fenomena yang lazim di kalangan guru. Walau bagaimanapun, bah kata pepatah “mencegah adalah lebih baik daripada merawat”. Stres kerja yang tinggi seharusnya dielakkan agar guru-guru dapat memberi kualiti pengajaran yang terbaik kepada pelajar-pelajar mereka.

BIBLIOGRAFI

- _____ (2001). *Pembangunan Pendidikan 2001-2010: Perancangan Bersepadu Penjana Kecemerlangan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Kementerian Pelajaran Malaysia.
- _____ (2005). Guru Terbeban Bertugas 74 Jam Seminggu. *Utusan Malaysia*, Julai 7.
- _____ (2005). Guru Bukan Sekadar Mendidik Pelajar. *Utusan Malaysia*, Ogos 7.
- Abdul Muin Sapidin (2005). Stres Guru Membimbangkan – Akibat Banyak Perubahan dan Bebanan Tugas Yang Keterlaluan – NUTP. *Utusan Malaysia*, Ogos 18.
- Abdul Rahim Aris (2002). *Kajian Ke Atas Faktor-faktor Yang Mempengaruhi Stres (Tekanan) dan Niat Untuk Meninggalkan Profesion Perguruan di Kalangan Guru Sekolah Menengah dan Sekolah Rendah di Daerah Kota Tinggi, Johor*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana.
- Ahmad Bin Isa (1998). *Tekanan Kerja di Kalangan Guru-guru Kemahiran Hidup Sekolah Menengah Daerah Pekan dan Rompin*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana Muda.
- Azizi Haji Yahaya, Mohamad Najib Abdul Ghafar, Jamaluddin Ramli dan Nadarajah A/L K. Rengasamy (2003). *Faktor Yang Mempengaruhi Masalah Disiplin Pelajar Sekolah dan Perhubungan Pembentukan Personaliti Pelajar*. Universiti Teknologi Malaysia.
- Boyle G. J., Borg M. G., Falzon, J. M. dan Baglioni, A. J. Jr. (1995). A Structural Model of the Dimensions of Teacher Stress. *British Journal of Educational Psychology*. **65**: 49 – 67
- Claxton, G. (1989). *Being A Teacher: A Positive Approach to Change and Stress*. London: Casell Educational Limited.

- Dunham, J. (1992). *Stress in Teaching*. Edisi Kedua. London: Routledge.
- Dussault, M. (1997). Professional Isolation and Stress in Teachers. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*. Mac 24 – 28. Chicago: Educational Resources Information Center, 1 – 26.
- Farber, B. A. (1991). *Crisis in Education: Stress and Burnout in the American Teacher*. San Francisco: Jossey Bass Publishers.
- Faridah Karim dan Zubaidah Aman (1998). Implikasi Burnout di Kalangan Guru Terhadap Sistem Pendidikan. *Prosiding Seminar Isu-isu Pendidikan Negara*. November 26 – 27. Malaysia: Universiti Kebangsaan Malaysia, 317-333.
- Gold, Y. dan Roth, R. A. (1993). *Teachers Managing Stress and Preventing Burnout - The Professional Health Solution*. London: The Falmer Press.
- Krejcie, R. V. dan Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Reseach Activities. *Educational dan Psychological Measurement*. **30**: 607 – 610.
- Mazlan Aris (2002). *Stres Kerja di Kalangan Guru Sekolah Rendah. Satu Kajian di Sekolah Rendah Kawasan Zon Tenggara, Kulai, Johor Darul Takzim*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana.
- Mohamad Najib Abdul Ghafar (1999). *Penyelidikan Pendidikan*. Skudai: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia.
- Mokhtar Ahmad (1998). *Tekanan Kerja di Kalangan Guru Sekolah Menengah: Satu Kajian di Daerah Kulim, Kedah*. Universiti Malaysia Sarawak: Tesis Sarjana.
- Peter Songan dan Narawi bin Udin (2002). Tahap dan Punca Utama Stres Kerja di Kalangan Pengetua Sekolah Menengah di Sarawak. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan, Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan, Kementerian Pendidikan Malaysia*. 1-17.
- Pratt, J. (1978). Perceived Stress Among Teachers: The Effects of Age and Background of Children Taught. *Educational Review*. **30**: 3 – 14.
- Ramli Bin Jusoh (2003). *Mengkaji Tekanan di Kalangan Guru bengkel di Sekolah-sekolah Menengah di Daerah Kuala Pilah, Negeri Sembilan*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana Muda.
- Yaacob Bin Ismail (1985). *Peranan dan Masalah Kerjaya Guru-guru Sains Lulusan Diploma Sains Serta Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana.
- Zakiah Binti Arshad (2003). *Stres Kerja di Kalangan Guru-guru Sekolah Rendah: Satu Kajian di Zon Bandar, Kota Tinggi, Johor*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana.